

Asia: VN/23654/2021/

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua arkistointilain lakiesityksestä ja toteaa lyhyesti seuraavaa:

Lakiesityksen pyrkimys yhteensovittaa tiedonhallintalaki, julkisuuslaki ja arkistointilaki tuovat selkeyttä julkisen hallinnon tiedonhallinnan lainsäädäntö- ja toimintakenttään. Digitaalisuuden huomioiminen arkistotoiminnassa on kannatettavaa ja käsitteiden ja termien yhtenäinen määrittely ohjaa organisaatioita toiminnan suunnittelussa.

Lakiesityksen perusteella myös kunnilla ja muilla organisaatioilla on mahdollisuus siirtää aineistoja Kansallisarkiston SAPA-palveluun. Lakiesitys ei kuitenkaan ota kantaa Metsähallituksen tai muiden valtion liikelaitosten asemaan. Metsähallitus esittää, että lakiesityksessä selkeytettäisiin valtion liikelaitosten asemaa sen suhteen, onko aineistojen siirto Kansallisarkistoon velvoittavaa vai ainoastaan mahdollista.

Metsähallitus on julkisuuslain tarkoittama viranomainen ja keskeinen toimija valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinnassa. Liikelaitoksen yhtenäisen tiedonhallinnan vuoksi viranomaistietojen irrottaminen liiketoimintojen tiedonhallinnasta olisi vaikeaa ja jopa osin keinotekoista. Metsähallituksen toiminnassa kertyvä, ainutlaatuinen tietoaineisto on tutkimuksellisesti ja kulttuurihistoriallisesti yhteiskunnan kannalta merkittävää.

Lakiesityksessä tuodaan esiin toimijoiden oman arvion osuuden korostaminen aineistojen arvonmäärityksessä. Organisaatioiden kyvykkyydessä arvioida tulevien tutkimusten kiinnostuksen kohteita ja tutkimuksellisesti kiinnostavina pidettäviä aineistoja saattaa olla puutteita. Arviointia tehtäessä organisaation toiminnan kannalta tärkeiden tietojen merkitys nykyhetkellä korostuu. Arvonmääritykseen kaivattaisiin tarkempaa ohjeistusta ja selkeitä kriteerejä.

Lakiesitys keskittyy pääasiassa aineistojen digitaaliseen säilyttämiseen. Organisaatioilla on kuitenkin myös paljon analogisessa muodossa olevaa, arkistoitavaksi määrättyä aineistoa, joiden massiivisia digitointeja voi olla haasteellista toteuttaa, varsinkin tässä julkishallinnon taloudellisessa tilanteessa.

Kun Kansallisarkisto ei ota enää analogista aineistoa vastaan, on vaarana, että tämä aineisto jää pysyvästi Kansallisen arkistotietovarannon ulkopuolelle.

Lakiesityksessä ei Metsähallituksen näkemyksen mukaan ole huomioitu tarpeeksi siitä koituvia taloudellisia kustannuksia. Esityksen mukaan aineistosiirtojen kustannukset jäävät organisaatioiden kontolle. Vanhoja aineistoja on kuitenkin huomattavassa määrin edelleen analogisessa muodossa, joten kustannushyötynäkökulmasta katsottuna olisi tärkeää, että Kansallisarkisto ottaisi vastaan myös analogista aineistoa. Syntysähköisen aineiston kanssa tätä dilemmaa ei synny.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan olisi tärkeää varmistaa, että arkistoitavaa tietoa tuottavien organisaatioiden lisäksi Kansallisarkistossa on jatkossa riittävät resurssit ylläpitää Kansallista arkistotietovarantoa sekä taloudellisesti että tietovarannon hoidon ja asiantuntemuksen kannalta.

Niemelä Juha
Metsähallitus

Riski Johansson Hanna
Metsähallitus